

En defensa de l'escola en català i contra la sentència del 25% i els atacs polítics i judicials a la llengua

La llengua catalana es troba en una situació d'emergència, les dades en corroboren el retrocés del seu ús social de forma alarmant. La darrera Enquesta d'usos lingüístics (2023) apunta que menys d'un terç de la població tenen el català com a llengua habitual. Aquest retrocés s'agreuja especialment entre la població jove: només un 29% de les persones d'entre 15 i 29 anys usen el català de manera habitual. La darrera Enquesta a la Joventut de Catalunya (2022) ja assenyalava que l'ús del català entre les persones de 15 a 34 anys havia caigut en 18 punts, sent la llengua principal de només el 25% de les joves.

Aquestes dades mostren el retrocés que pateix el català en els espais d'oci i socialització, i també entre les persones joves que el tenen com a llengua inicial, un percentatge de la població que també s'ha vist reduït en els darrers anys. L'Enquesta d'usos lingüístics també ho xifra en només el 29% de la població de Catalunya. En aquest context, l'escola és un puntal per garantir el futur de la llengua, sent el primer contacte i l'única garantia d'aprenentatge del català d'una part important de la població.

El model d'immersió lingüística a Catalunya, de fet, neix en un context d'onades migratòries, de l'empenta i lluita de famílies castellanoparlants que havien arribat al país i volien que els seus fills i filles aprenguessin i estudiessin en català. Per tant, el model d'immersió lingüística ha estat i és una eina per evitar la segregació social i lingüística i en conseqüència, un element clau de cohesió social. Un model que neix de la necessitat de garantir que tot l'alumnat tingui un domini complet del català en finalitzar els seus estudis, contrarestant les diferències entre estudiants en l'accés a l'aprenentatge de la llengua, per tal d'assegurar la igualtat d'oportunitats i el ple desenvolupament personal i laboral. Al contrari del que prediquen els discursos espanyolistes en contra de l'escola catalana, el coneixement del català no dificulta l'aprenentatge d'altres llengües. El plurilingüisme s'ha demostrat beneficiós pel desenvolupament cognitiu i lingüístic dels infants i joves.

Els atacs al model d'immersió lingüística: de la LOMCE a la sentència del 25%

El model d'escola en català ha estat i és un dels grans consensos de país a Catalunya, amb un ampli suport social. Malgrat els mostrats beneficis del model, al llarg dels anys són nombrosos els atacs polítics i judicials que ha patit. Des de la LOMCE, l'any 2013, que pretenia aplicar percentatges i obligar a impartir matèries troncales en castellà, fins a l'actualitat amb la Sentència del 25%.

El desembre de 2020 el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) dicta la sentència del 25% de castellà al sistema educatiu, una resposta a un recurs presentat el 2015 pel Partit Popular. Un atac directe al model d'immersió lingüística, exigint impartir com a mínim una assignatura troncal més en castellà i negant la vehicularitat del català a l'escola. La Generalitat va presentar un recurs que el novembre de 2021 el Tribunal Suprem va desestimar i que va convertir la sentència en ferma i d'obligat compliment. Per això, el desembre de 2022 el TSJC va establir un termini de dos mesos perquè el Departament d'Educació garantís la seva aplicació.

El govern de la Generalitat, com a resposta, va aprovar el 2022 una proposició de llei per modificar la llei de Política Lingüística i un decret llei per intentar blindar el model d'escola en català i impedir l'aplicació de percentatges. Amb la nova normativa, davant la impossibilitat d'obligar al compliment generalitzat a tots els centres la sentència del 25%, el TSJC va portar la nova normativa al Tribunal Constitucional (TC). La qüestió d'inconstitucionalitat va ser admesa a tràmit i encara es troba pendent de resoldre.

Malgrat que l'aplicació de la sentència del 25% va quedar congelada amb la nova normativa i a l'espera de la resolució del TC, recursos d'entitats contràries al model d'immersió lingüística han fet que alguns centres s'hagin vist obligats a aplicar el percentatge. De fet, el 2024 Plataforma per la Llengua en comptabilitzava com a mínim 24.

El Tribunal Constitucional podria dictar sentència i resoldre aquest mateix any, obligant la seva execució. A l'espera de resposta, constatem amb preocupació els intents d'instrumentalització de la llengua i la intrusió política i judicial a un model d'escola que s'ha demostrat exitós. L'aplicació de percentatges no respon a cap criteri pedagògic i ha estat qüestionat també per organismes internacionals. De fet, el 2024 el Comitè d'experts de la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries del Consell d'Europa va elaborar un informe que qualificava de "molt preocupant" la imposició de percentatges, i alertava a l'Estat Espanyol que incomplia alguns compromisos de la Carta Europea de les Llengües Minoritàries a l'hora de protegir el català.

L'associacionisme i la societat civil de Catalunya també ha mostrat el seu rebuig als atacs a l'escola en català. Plataformes com Som Escola, que aplega més d'una cinquantena d'entitats, o la Plataforma Pública i en Català, s'han organitzat per defensar el model educatiu. L'ampli suport social es va veure clarament reflectit el 2021 amb una gran mobilització que va aplegar milers de persones sota el lema "Ara i sempre, l'escola en català".

Per aquests motius, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya i les seves entitats membres manifestem:

- La importància de la defensa i promoció de la llengua catalana, com a element vertebrador del país i de la seva riquesa cultural.
- El nostre compromís amb la defensa del model d'immersió lingüística i l'escola en català. Un puntal per garantir el futur de la llengua i un model que vetlli per la cohesió social i la garantia d'igualtat d'oportunitats.
- El nostre rebuig a la sentència del 25% de castellà al sistema educatiu. Una imposició que no respon a criteris pedagògics i que representa un intent d'instrumentalització política de l'educació i el català.
- El rebuig a l'aposta del model de dues línies, ja que consolida un model basat en la segregació lingüística que s'ha demostrat ineficaç a l'hora de fer créixer l'ús social de llengües minoritzades com el català.

Davant la possible resposta desfavorable al model d'immersió lingüística del Tribunal Constitucional, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya i les seves entitats membres:

- Instem al govern de la Generalitat de Catalunya a no acatar la sentència i optar per la insubmissió per defensar el model d'escola en català, així com a treballar acompanyat d'entitats i sindicats de docents i estudiants per explorar tots els mecanismes per blindar el model d'escola en català i protegir els centres educatius.
- Manifestem el nostre compromís de col·laboració amb les possibles respostes que, des de la societat civil organitzada, l'associacionisme juvenil, plataformes en defensa de l'escola en català i sindicats estudiantils i laborals, es duguin a terme amb la voluntat de mostrar rebuig a una sentència contrària al model d'immersió lingüística i per protegir l'escola en català.

Paral·lelament, i davant la situació d'emergència lingüística, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya i les seves entitats membres:

- Demanem al govern de la Generalitat de Catalunya que es comprometi amb la correcta aplicació i desplegament del model d'immersió lingüística, garantint el compliment dels Projectes Lingüístics de Centre.
- Instem al govern de la Generalitat de Catalunya a augmentar i garantir els recursos econòmics necessaris per a reforçar les aules d'acollida lingüística i assegurar així l'aprenentatge del català a l'alumnat de tardana incorporació al sistema educatiu català.
- Ens instem a defensar la llengua, des de l'associacionisme juvenil, amb accions i campanyes que fomentin l'ús de la llengua entre les persones joves en tots els àmbits, especialment en els de socialització.

Presenten la resolució Secretariat del CNJC, Associació d'Estudiants Progressistes (AEP), Avalot - joves de la UGT de Catalunya, Joventut Comunista de Catalunya (JCC), Joves Ecosocialistes, Joventut Nacionalista de Catalunya (JNC) Jovent Republicà, L'EINA - Joves de la Intersindical i LA FORJA - Jovent Revolucionari.

